

Sest sina saad Kristuse
tunnistajaks kõigile
inimestele selles,
mida sa oled näinud ja
kuulnud.

Ap. 22,15

ISSN 1736- 3284

METROPOOLIA

Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku häälekandja

Me tunnistame armu,
kuulutame halastust, ei
varja heategusid.

Suurest veepühitsuspalvest

Nr34 Aprill 2007

Selles lehes:

- ✿ *Metropoliit Stefanus*
Suurest Nädalast ja
märtrite reliikviatest
loe lk 2
- ✿ **Seminar „Saara ja**
Haagari tütred” Sigtunas
Marina Treima
loe lk 3
- ✿ **Välisuudised**
Preester Sakarias Leppik
loe lk 4
- ✿ **Dialog Soome õige-**
usuliste ja luterlaste vahel
Ülempreester Mattias Palli
loe lk 5
- ✿ **Õoriku püha**
Kolmainu kirik
Ülempreester Andreas Põld
loe lk 5
- ✿ **Arutelu teemal**
„Lapsed Kirikus”
Helen Kooviste
loe lk 5
- ✿ **Õigeusu kiriku-**
tekstilidest
Sirje Säär
loe lk 6
- ✿ **Palmipuude pühapäeva**
mõte tänapäeval
loe lk 10
- ✿ **Paasasünnimusest**
ikonograafias
loe lk 11
- ✿ **NOORTELEHES**
Laululaager Pärnus
ja Syndesmos Tallinnas
Preester Jüri Ilves
loe lk 12

Peaingel Kaabriel (detail Kuninglikest Ustest), püha Platoni kabel, EAÕK kirikukeskus. Ikooni maalinud: Sirje Säär, sepp: Väino Niitvägi.

Foto: Gennadi Baranov

*Ingel hüüdis sellele, kes armu oli saanud:
Ole rõõmus, Puhas Neitsi! Ja veel ütlen ma:
Ole rõõmus! Sinu Poeg on kolmandal päeval
hauast üles tõusnud ja surnud üles äratanud.
Rahvas, ole rõõmus!*

SISSEJUHATUS SUURDE NÄDALASSE

Foto: Roland Põllu

Kallid vennad ja õed Kristuses, Suur ja Püha Nädal, millesse me Skäesoleval aastal tänu Jumala armule taas astume, kutsub meid üles sisemiselt kogema oma lunastust Kristuses. See seab meie ette tähtsad asjad, milles me oleme kutsutud osalema: vajadus teadvustada pattu ja seda kahetseda, Ristiohver ja Kristuse auline ülestõusmine. Niimoodi me oleme kutsutud laskma Kristuse verel voolata oma vaimsetele haavadele ja surema Kristuses, et Temas taas ellu ärgata: selline on Suure Nädala katsumus.

Mida öelda Kristuse kannatuste kohta? Need päästavad meid, mitte kui kannatus ja surm, vaid sellepärast, et nad on julguse ja armastusega lõpuniminev elu. Jeesus ilmutab meile ristil, mida tähendab „armastada iga hinna eest” ja kuni lõpuni. Saagem sellest aru: Kristuse rist ei õpeta mitte kannatust, vaid armastust, mis vabastab aimamatuid eluvägesid.

Kas me jääme kurdiks selle armastuse-kutse ees; kas me jääme pimedaks, kuna mõtleme ainult iseendale? Kristuse kisendus ristil meenutab meile, et inimese kõige suurem vägi on võime armastada. Kuidas võib siis mitte häbeneda oma libastumisi?

Ja kuna armastuse-elu vägi on nii suur, siis ei hooli ta surmast ja paiskub välja ülestõusmisse. See ongi Suure Nädala ja Ülestõusmispühade erakordne sõnum: iga kord, kui mõni inimene siin maa peal tahab ja suudab armastada nagu Kristus, toimub alati midagi tavatut. Mu kallid sõbrad, Suur Nädal pole koht ei Jeesuse ega iseenda üle kaebamiseks. Suur Nädal kutsub üles uljusele ja meeleselgusele: see on tõelise armastuse pant.

Samuti ei tohiks me läheneda selle Suure ja Püha Nädala Salasustele – mis on Kristuse ja ka meie enda salasused – muidu kui värisedes, aga ometi lõpmatu usaldusega.

Jah, neile, kes lihtsalt lasevad enda peal toimida ristilõõdud Kristuse pilgul,

neile, kes ei saa enam olla teisiti kui koos Temaga, neile, kes võtavad vastu selle, mis neid hirmutab ja mis neile vastumeelt on,

neile, kes ei anna järele jõuetusele ega käegalõõmisele,

neile, kes elades ja elu andes ütlevad „jah” kõigele sellele, mis neile nii palju vaeva maksab,

neile näitab Suur Nädal, et kõik oli Jeesuse elus tõde,

et kõik on tema surmas ja ülestõusmises tõde ning et kõik on lõpuks tõde meie jaoks.

Ja just see tõde päästab meid, sest Jumala armastust inimeste vastu pole vaja tõestada, vaid see on tõsiasi!

Oo, mu Päästja,

Lase mul mõista nende päevade jooksul, kus me elame läbi Su Kannatuse ja Ülestõusmise, milline sügav tähendus peitub

Isa ainustündinud Poja annis,

Tema eluandmises,

ja selles „suurimas armastuses”, mida ilmutab paasasalus;

ja lase mul ka mõista, mida toob kaasa minu jaoks „eluandmine” ja „suurim armastus”. Aamen!

JUTLUS PALMIPUUDEPÜHAKS

Kallid vennad ja õed Kristuses,

sellele rõõmule, et ma täna hommikul teie keskel saan olla, lisandub see ilus ja valgustav püha, mis meenutab meile Issanda võidukat sisenemist Jeruusalemma vahetult enne ristikannatust. Kui palju mõtteid ja tundmusi tekitab meis see sündmus, mida kutsutakse Palmipuude pühapäevaks, meenutades neid hetki, mil Jeesuse vastuvõtmiseks hoidis kogu paasade tõttu Jeruusalemma kogunenud rahvahulk käes rohelist oksa, nagu meiegi täna...

Nii et Suure Nädala esimesest päevast peale peame võtma vastu Jeesuse Kristuse ning tunnistama, et Tema tahe on suurem meie omast. Vaata, sulle tuleb sinu Kuningas, hüüatab prohvet Sakarias (9, 9). „Sulle”... Jeesus ei tule lihtsalt inimkonna juurde üldiselt, vaid ta tuleb meist igaühe juurde isiklikult. „Sinu Kuningas...” Jeesus tahab olla minu kuningas. Ta on meist igaühe kuningas ainulises, täiesti isiklikus ja erakordses tähenduses. Ta nõuab endaga ühinemist, sisemist ja sisimat kuuletumist. Jeesus tuleb täna meie juurde, et pühalikult võtta enda valdusse meie olemine ning et ta saaks astuda meie südame troonile.

Püüame nüüd välja noppida tänase pühapäeva põhilise õpetuse.

Mulle tundub, et see pole niivõrd minevikus toimunu meenutamine, kuidas rahvahulk tuli juubeldades Jeesusele vastu, palmioksad käes, vaid pigem on küsimus meie hinges.

Sel puhul kutsun ma teid mõtisklema reliikviade tähenduse üle.

Iga ese, mis on olnud mõne isikuga lähedalt seotud, tuletab teda vastupandamatult meelde ning ilmutab tema isiklikku maailma. Näiteks astume rõõmsa südamega tupp, kus asjad on jäänud nii, nagu meile kallid kadunu oli nad pannud: kõik räägib meile temast, igas asjas on justkui tema kohalolu hõngu või muusikat. Ja mis asi võis olla märtritele lähemal kui need reliikviad, mille kaudu ta samastus Issanda Jumalaga ning on saanud üleni ristilõõdud ja ülestõusnud Kristuse märgiks?

Kuid siin tuleb veel kaugemale mõelda ning selles aitab meid õigeusklik arusaam inimesest ning tema va-

Meie hingega on nagu aastaegade looduses. Talv on Mäsjä otsa saanud: loodus näis olevat unne suikunud, kustunud ja justkui elutu. Ometi me teame, et talv pole igavene ja et sellele järgneb paratamatult kevad oma roheluse, lillede ja õite malevaga.

Meie hingega on ka niimoodi: kui tihti tuleb sellesse M talv, külm talv ilma roheluse, õite ja viljadeta. Kuid õnneks me teame, et ka hinges ei jää talv igavesti kestma. Alati on meie hingepõhjas – hoolimata öökülmadest, masendushoogudest ja meeleheitmistest – varjatud kevadelaike, mille abil me saame end taas üles soojendada ning taas ellu ärgata ning uusi vilju luua. Just see toimubki, kui me läheme Issandale vastu, roheline oks käes, mis pole miski muu, kui meie usk ja lootus. Siis ja ainult siis saab meie taevasse kerkida kevadpäike, mis täidab meid soojuse ja eluga.

Mu väga armastatud sõbrad,

ärgem kartkem tunnustada, et meie hingepäike on meie Issand Jeesus Kristus ise. Astugem tema poole täies usalduses, ja meie seesmus saab üle külvatud värskete lilledega, mis pole muu, kui meie armastus maailma vastu, mis on nagu Kristuse armastus meie vastu.

Issand, õpeta meid olema tähelepanelik. Tähelepanelik Loma hinge vastu, iga inimese vastu, Sinu, meie Päästja vastu. „Õnnis on see, kes tuleb Issanda nimel.” Aamen!

+ STEFANUS

Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

MÄRTRITE RELIIVIADEST KIRIKU SISSEÖNNISTAMISEL

4. ja 5. mail on meil rõõm suursündmuse – Tallinna katedraalkiriku altari sisseõnnistamise – üle. Selle sündmuse kohta võib pigem öelda ka pühade vaga Siimeoni ja naisprohvet Hanna kiriku taassisseõnnistamine hiljutiste restaureerimistööde järel, pärast seda, kui kirik oli nõukogude okupatsiooni ajal 1963. aastal spordisaaliks muudetud ning lõpuks hävimisele määratud. Selle sündmuse puhul pitseerime kiriku altari, millel me peame euharistiat, ülempreestrite Tartu püha Miikaeli ja Nikolause, piiskopmärtri püha Platoni uusmärtrite ja saatjate reliikviatega.

hekorrast jumaliku armuga. Meie teoloogia järgi asub pühakute isikus Kristuse Hingus, jumalik vägi ning see kandub edasi nende kehale, mis saab tõeliselt Püha Vaimu templiks. See kandub edasi teispoole kõiki kosmilisi piirkondi, kogu universumile.

See viib meie mõtted märterluse tähendusele kristluses. „See pole ainult maiste kohtunike ees antud tunnistus Kristuse jumalikkusest; see on tõelises mõttes müstilise seisund. Märter ei ole askeet, vaid täieliku usuga inimene. ... Kui märter kaotab kannatustes jalgealuse ja kui ta hoiab kinni Ristilõõdust-Ülestõusnust kogu oma kannatuses ja isegi jalgealuse kaotamises, siis teda valdab ülestõusmise vägi ning ta tunneb rõõmu. ... Temas on Lõpp – see tähendab Viimne Kohtupäev – juba kohal

Cherin Awad, Eva Aperia ja Hanna Stenström.

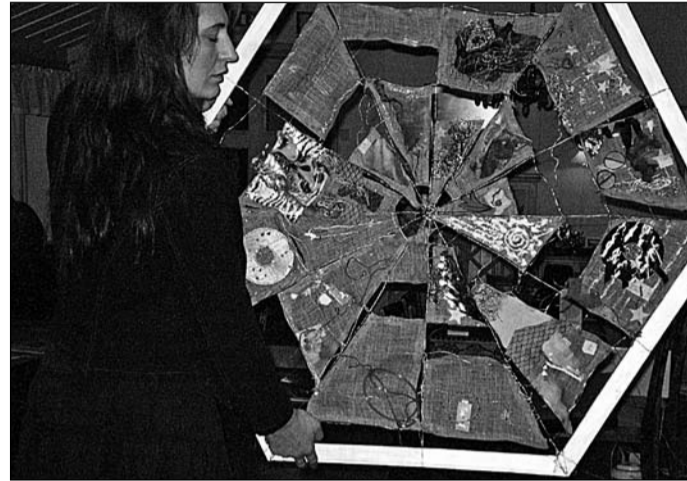
sellepärast, et ei ole piisavalt mõõnesid”.

Samuti andsid osavõtjad Norrast tunnistust tihedast koostööst teiste religioonidega eelkõige pealinnas Oslos, kuid ka üksikutes väikelinnades.

Selline on tänane olukord Skandinaavias. Põhjamaad on tuntud oma demokraatliku ühiskonnakorralduse ja tolerantsi poolest, mille tõttu on tehtud ka edusamme religioonidevahelises dialoogis. Leian, et neil on, millega teistele eeskujuks olla ja nende kogemusest on paljugi õppida.

Eestis on 2006. aasta statistika järgi ligi poolteist tuhat Islami koguduse liiget ja juudiusu kogukonda kuulub 80 juudi perekonda. Sellised on arvud, tegelikkus on tavaliselt veidi erinev. Kuid ikkagi võib veel väita, et igapäevaelus puutume teiste religioonide esindajatega harva kokku.

Elame muutuvus maailmas, kus meil tuleb üha enam seista silmitsi tõsiasjaga, et meie vahetusse lähedusse on tekkinud inimesi ja arusaamu, mis meile harjumuspärasest suuresti erinevad. Kuid jätkuvalt jääme kandma vastutust armastada ja mõista oma ligimest, ja ligimene ei ole vaid meie usukaaslane, nagu mõisteti seda Vana Testamendi aegses juudi traditsioonis, vaid selleks on iga inimene meie kõrval, hoolimata tema maailmavaatest.

Fateme Behros Ahlander.

Fotod: Marina Treima

Seega leian, et teadmised teiste religioonide kohta ja teadlikkus sellest, kuidas meie pluralistlikus maailmas koos eksisteerida, on igati vajalikud ja lausa mõõdapääsmatud.

Sigtunas korraldatud seminar oli huvitav ja hariv lisaks kõigile meeldivatele ja põnevatele isiklikele kontaktidele, mis said seal sõlmitud ja mis tulevad kindlasti kasuks nii Euroopa Foorumi tasemel oikumeenilise töö arendamisel kui ka kohaliku kiriku-elu kontekstis.

PATRIARH BARTHOLOMEOS I KUTSUS PATRIARH ALEKSIOUS II VISIIDILE

Preester Sakarias Leppik

KONSTANTINOOPOL, 23. veebruar, RNN – Oikumeeniline patriarh Bartholomeos I saatis ametliku kutse Venemaa patriarhile Aleksius II kokkusaamiseks, teatas Kreeka ajaleht Kathimerini.

Ajalehe teatel tegi Bartholomeos I Moskva patriarhile ettepaneku kohtuda tuleva aasta maikuus Kapadookias Püha Johannes Venelase püha ajal. Kutse esitas patriarh Venemaa lahkuvale suursaadikule Türgis Pjotr Stigmile.

Agentuuri RNN allikate hinnangul vaatab Moskva positiivselt sidemete tugevdamisele kahe patriarhaadi vahel, ent Aleksius II visiiti väljapoole Venemaa piire peetakse ebatõenäoliseks. Allikate sõnul tuleb see kõne alla juhul, kui leitakse neutraalsem kohtumispaik.

Patriarh Bartholomeos ja Aleksius kohtusid viimati 2000. aasta jaanuaris Jeruusalemmas teise aastatuhande lõppemise puhuks korraldatud panortodokssete pidustuste raames.

PATRIARH BARTHOLOMEOS: FANAR EI LOO UUT VATIKANI

VIIN, 14. märts, RNN – Tema Pühadus, oikumeeniline ja Konstantinoopoli patriarh Bartholomeos I ütles oma visiidi käigus Austriasse, et ta ei loo patriarhaadi tegevusega uut Vatikani.

Patriarhi sõnavõtt toimus lõunasöögil, mille tema auks korraldas Vatikani nuntsius Austrias, peapiiskop Edmund Faray. Lõunasöögist võttis osa ka Austria Liitvabariigi president Heinz Fischer.

Patriarhi sõnul on oikumeenilise patriarhaadi tegevus puhtalt vaimulik, samas toimub see realseid olukordi arvestades. Ta väljendas optimismi, et suhted Türgiga paranevad ning toonitas Türgi valitsuse ja poliitiliste erakondade hea tahte avaldusi sellel suunal.

Oma visiidi käigus kohtus patriarh ka Austria välisministri Ursula Plassnikuga, kelle kinnitusele on usulise tegevusvabaduse printsiibi järgimine Türgis Austria suhetes Türgiga liiduvallitsuse üks põhihuvisid.

Patriarh omalt poolt palus, et Türgi sõbrad aitaksid kaasa Türgi tegevusele vähemuste õiguste tunnustamisel. Ja seda mitte niivõrd liitumiseks Euroopa Liiduga, kui Türgi kodanike endi pärast.

Bartholomeos I võttis Viini Püha Stefani toomkirikus vastu Kardinal Königi auhinna, mille andis talle spetsiaalsel tseremoonial üle Viini kardinal Christoph von Schönborn.

KREEKA ASEMINISTER TOETAS JERUSALEMMA PATRIARHI TEGEVUST

ATEENA, 19 märts, RNN – Kreeka asevälisminister Theodoros Kassimis, kes on ka vastutav suhete eest Kreeka õigeusu patriarhaatidega üle kogu maailma, teatas Kreeka riigi täielikust toetusest Jeruusalemma patriarhi, Tema Õndsus Theofilose tegevusele.

Asevälisministri avaldus tuli pärast tema kohtumist patriarh Theofilose, Jordania välisministri Abdelilah Khatibi ning Jordania õigeusklikust parlamendiliikme Audeh Kawasaga.

Kassimise sõnul usub ta, et Jeruusalemma patriarhaadile on avanenud uus ajajärk, mille kestel kõikide jõudude toel saab patriarhaat tagasi oma endise au ning patriarh saab takistusteta teostada oma pastoraalset tööd.

Jordania parlamendi kultuurikomisjoni esimees Audeh Kawas ütles, et patriarhaadi küsimus on Jordania õigeusklikele tundlik teema. „Patriarh Theofilosel on Jordania Kuningriigi toetus – mitte ainult poliitilisel tasandil, vaid ka inimeste poolt. See märgib uue poliitika algust, mis omakorda juhatab patriarhaadi uude perioodi.”

KÜPROSE ÕIGEUSU KIRIK SUURENDAS METROPOOLIATE ARVU

NIKOSIA, 12. veebruar, RNN – Küprose Õigeusu Kiriku Püha Sinod otsustas suurendada saareriigi kiriku metropooliate ja piiskopkondade arvu ning neid on nüüdseks 12.

Lisaks olemasolevatele metropooliatele ning piiskopkondadele

asutati kiriklikud struktuurid Constantias, Myrianthousas, Tamassoses, Trimythouses, Carpasias ja Arsinoes.

Pafose metropoliidi Georgiose sõnul ei ole veel lõplikult selge, millised loodud struktuuridest saavad metropoolia, millised aga piiskopkonna staatuse. Ta lisas, et kõik loodud kirikupiirkonnad saavad majandusliku iseseisvuse.

Varem on Lemesose (Limassol) metropoliit Athanasios teatanud piiskopkonna loomisest oma metropoolia territooriumil ning ta valib praegu vaimulikku, keda nimetada selle piiskopkonna piiskopiks.

SOOME-EESTI ÕIGEUSU SÕPRUSSELTS PIDAS AASTAKOOSOLEKUT

Soome-Eesti sõprusselts (VYS) pidas 18. märtsil Tapiola kirikus aastakoosoleku, millel valis esimehe ja uue juhatuse ning kinnitas tänavuse tegevusplaani.

EAÕK esindajana viibis aastakoosolekul preester Sakarias Leppik, kes teenis koosoleku-eelsel laupäeval Klaukkaala puukirikus koos VYSi esimehe arhimandriit Andreasega koguõisel jumalateenistusel ning pühapäeva hommikul Tapiola kirikus liturgial koos isa Heikki Huttuneni ja isa Vladimir Skopetsiga.

VYSi aastakoosolek valis uue juhatuse ning kinnitas organisatsiooni esimeheks taas arhimandriit Andreas Larikka. Koosolek kinnitas eelmise aasta eelarvearuande ning tegevusaruande, samuti tänavuse aasta tegevusplaani.

Organisatsiooni auliikmeks nimetas koosolek Püha Platoni ordeni kavaleri Heli Wittingu, kes on aastaid ustavalt ja aktiivselt VYSi tegevuses kaasa löönud.

Koosolek rõhutas Eesti Apostlik-Õigeusu Kirikule mõeldud sihtannetuste koordineerimist kiriku äriühingu EAÕK Varahalduse kaudu. Ka pidas koosolek väga vajalikuks regulaarsete eestikeelsete jumalateenistuste sisseseadmist Soomes ning soovitas teenistusrütmiks neli liturgiat aastas.

Preester Sakarias Leppik esitas VYSile metropoliit Stefanuse tervitused ning kutse Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohveta Hanna katedraali pühitsemisele mai alguses. Kutse leidis elava vastukaja ning paljud sõprusseltsi liikmed on tulemas Tallinnasse, et seejärel osaleda ka jüripäeva liturgial ja kirmaskil Värskas.

LUTERI-ÕIGEUSU DIALOOG SOOMES

Ülempreester Mattias Palli

Foto: Margus Lepvalts

7.–8. veebruarini toimusid Soomes Joensuu õigeusu seminari ruumides VIII Soome Evangeelse Luterliku Kiriku ja Soome Õigeusu Kiriku vahelised teoloogilised kõnelused. Kõnelused toimusid avatud ja usaldavas õhkkonnas. Kuna võõrustajad olid õigeusulised, käisid kõik hoovil asuvas seminari kirikus hommiku- ja õhtuteenistustel; dialoogi alguseks peeti palveteenistust, enne iga istungit lauldi aga üheskoos mõni luterlik koraal.

Kõneluste kaasesimeesteks olid Helsingi metropoliit Ambrosius SÖKst ja piiskop Voitto Huotari SELKist. Vaatlejaid oli kohal Soome katoliku kirikust, Soome vabakirikust ja allkir-

jutanu EAÖKst.

Kõne all oli, nagu tavaks, üks teoloogiline teema („Pühadusele püüdlemine ja vaimulik vaevanägemine”) ja üks kiriklik-ühiskondlik teema („Vägivald perekonnas ja lähisuhetes”). Ettekandeid neil teemadel pidasid Helsingi toompraost Matti Puotainen SELKist ja teoloogiamagister Aino Nenola SÖKst ning õpetaja Mari Kinnunen SELKist ja ülempreester Rauno Pietarinen SÖKst. Eriti huvitav oli toompraost Puotiaise ettekande luterlikust arusaamast inimese pühitsuse kohta. Inimene ei jõua pühadusele oma jõust, kõik põhineb Jumala armul ja andeksandval väel, ent inimene peab siiski iga päev vaimulikult vaeva nägema, kiusatustele vastu panema jne, milles teda eriti aitab pühakirja ja katekismuse uurimine. Kloostriaskees luterluses praktiliselt puudub, see-eest nähakse igapäevast tööd Jumala käskude järgi ning oma seisuse- ja ametikohustuste usinat täitmist Jumala auks omamoodi askeesina. Magister Nenola rõhutas õigeusu pühitsemisõpetuse terviklikkust, see tähendab seda, et see haarab nii inimese hinge kui ka ihu ning puudutab inimest

ühiskonna ja kiriku liikmena ning keset loodud maailma. Õpetaja Kinnuse ettekande puudutas otseselt perevägivalda.

Ettekandes vaadeldi selle levinud ja sünge nähtuse avaldumisvormi, põhjusi ja võimalusi kannatanute aitamiseks. Kõlama jäi aga ka arvustav suhtumine piibellik-pärimuslikku perekonna- ja ühiskonnamuudlisse.

Õigeusu ettekandja isa Rauno käsitles peamiselt vaimset vägivalda, eriti töösuhetes ja kirikuski, samuti võimalusi kannatanuid hingehooldustööga toetada. Ta kutsus ka üles pöörama rohkem tähelepanu tavaliste kirikuinimeste (mittemunkade) vaimulikule elule, samuti märkima kalendrites, ajakirjades jms enam ära naispühakuid ja abielus olnud pühakuid.

Kokkuvõtteks võib öelda, et osavõtmine andis hea pildi selletaolisest kahe kiriku vahelise dialoogi ülesehitusest, mida saab rakendada ka meil Eestis, kus on just alguse saanud vastavad kohtumised kahe kiriku vahel.

EAÖK ÖÖRIKU PÜHA KOLMAINU KOGUDUS

Ülempreester Andreas Pöld

Foto: Margus Lepvalts

Ööriku püha Kolmainu kirik asub Saaremaa kirdeosas Orissaare vallas Tagavere-Taaliku maantee 6. kilomeetril Ööriku külas. Kogudus avati 27. aprillil 1846 Jaani koguduse nime all õigeusku siirdunud eestlaste jaoks. 1849. aastal jagati Jaani õigeusu kogudus Tornimäe ja Ööriku kogudusteks. Esimene Ööriku koguduse jumalateenistus toimus 1. jaanuaril 1850 Tagaverel Simmu talu kiviküünis. Koguduses tegutses veel Ristija Johannesele pühitsetud kool-palvela Kavandi külas. Suure koguduse geomeetrilises keskpunktis valmis 1873. a ristikujuline viie kupliga seest ja väljast krohvitud kivikirik, mida pikendati aastail 1899–1900. Siis ehitati ka kellatorn, mille pühitses 22. juunil 1900. a Riia piiskop Agafangel. Ehituste ja remontide ajal on teenistusi peetud ka Ööriku surnuaia kabelis.

Koguduse juures töötas alates 1851. aastast kihelkonnakool ning Võhma (Pahila), Tagavere, Liigalaskma ja Kavandi abikoolid. Praegune preester on koguduse üheksateistkümnnes vaimulik alates koguduse asutamisest.

Foto: Andreas Pöld

LAPSED KIRIKUS

Helen Kooviste

Foto: Gennadi Baranov

10. veebruaril kell 11 kogunes hulk Tallinna ja lähiumbruse õigeusklikke lapsevanemaid ja lapsi Nipi mängumaale Tartu mnt 35. Ettevõtmise koondmõtteks oli „Lapsed Kirikus” ning eesmärgiks pakkuda meie lastele võimalust koos mängida ning võimaldada vanematel arutleda laste vaimuliku kasvamisega seonduvate probleemide üle. Osales kolmteist perekonda kokku kahekümne lapsega, ühtekokku 40 inimest. Appi tulid ka kirikunõured, kes hoidsid lastel silma peal ja lustisid koos nendega.

Alustasime oma päeva lühikese palvehetkega. Seejärel suundusid lapsed-noored mängima ja vanemad istusid tutvumisingi. Pärast teepausi kuulasime mõtteid teemal „Lapsed Kirikus”, kus puudutasin laste osa Kirikus kui Kristuse Ihus tervikuna. Järgnenud arutelu keskendus eelkõige praktilistele küsimustele, mis on seotud laste viibimisega kiriku hoones, jumalateenistusel. Arutelu käigus selgus, et kogudustes esineb mittemõistvat ja suisa kurja suhtumist lastesse. Peeti oluliseks, et vaimulike ja meie kiriku trükiväljaannete kaudu teavitataks koguduse liikmeid sellest, milline peaks olema nende suhtumine kirikus häält tegevatesse või pisut segavalt käituvatesse lastesse. Tõdeti, et vanematel on puudus usuõpetuslikest materjalidest, mis aitaksid lapsi vaimulikult suunata ja nende küsimustele vastata. Arutelu käigus sündisid nii mõnedki head ideed edaspidiseks.

Päeva lõpetasime taas palvega. Seekordse kokkusaamise asukohalilikuga – Nipi mängumaaga – jäid nii lapsed kui ka vanemad väga rahule. Lastel oli piisavalt põnevust ja toredaid atraktsioone. Kokkutulnud lapsevanemad olid üksmeelel, et sarnased ettevõtmised peaksid muutuma traditsiooniks, seetõttu loodame kohtuda ka kevadisel väljasõidul – piknikul nelipüha paiku! Tänu kõigile, kes heade mõtete ja rõõmsa meelelega kaasa löid.

VÄIKE-LÄHTRU KIRIKUKELLAD TAAS EAÖK VALDUSES

26. veebruaril kohtus metropoliit Stefanus Rahvusooper Estonia peadirektori Paul Himmaga, et ühiselt allkirjastada Läänemaalt Väike-Lähtru Jumalasünnitaja Sünnimise kirikust pärit kolme kirikukella üleandmise akt. 1885. aastal tegevust alustanud koguduse kiriku projekteerisid arhitektid Bernhardt ja Nyman ning see ehitati 1889. aastal. Koguduse tegevus lõppes 1960.–1970. aastatel ning siis toodi sealsest neljast tornikellast kolm Estonia teatrisse, kus neid on kasutatud eri lavastustes. Vanim ja väärtuslikem neist on valatud 1768. aastal, ülejäänud kaks pärinevad 1890. aastast. Neljas kirikukell asub Läänemaa muuseumis. Kirik ise, mis on alates 1998. aastast tunnistatud kultuurimälestiseks, kuid on seni seisnud tühjuna, kuulub alates veebruarikuust Martna vallale. Kellad hakkavad paiknema Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna kirikus.

Fotod: Margus Lepvalts

ÕIGEUSU KIRIKUTEKSTILID

Sirje Säär

Rinnarist

Rinnarist kuulub piiskopi teenistusriiete juurde nagu ka ikooniga medaljon – **panagia** ehk **enkolpion**. Slaavi traditsioonis kannavad ka preestrid liturgiliste riiete peal risti. Rist on kannatuse keskpunkt ja kannatuse võrdkuju. See on Jeesuse vabatahtliku alandamise, häbistamise ja ristisurma tunnus. Roomlastele ja juutidele oli rist häbi ja needuse puu, mille Kristus on oma surmaga muutnud meile võidu märgiks. Ristil on ristiusu tähtsaima sümbolina päästmise tähendus ning ta väljendab endas Jumala armu ja armastuse sügavust. Ristimärk eri kultuurides ja uskudes on iseenesest väga vana sümbol. Temas väljendub taeva ja maa kohtumine.

Käised

Käised kuulusid 10. sajandi teisest poolest idakirikus vaid piiskopi rõivastusse. Aja jooksul võeti need preestrite ning 17. sajandil ka diakonite kasutusse. Tikandiga kaunistatud käistel on sageli kujutatud Jumalaema kuulutamist. Piiskopi käised kaunistati Kristuse ikooniga. Tänapäeval valmistatakse käised samast kangast kui pealisriie ning kaunistatakse ristiga. Need kinnitatakse randmete ümber metallrõngastest läbi tõmmatava nõõri abil.

Käiseid tõlgendatakse kui köidikuid, millega olid seotud Lunastaja käed, kui ta seisis Pilaatuse ees. Vaimulikus mõttes on käised preestri Jumala abi meeles pidamiseks pühade salasuste toimetamisel. Kinnitades paremat käist, lausuvad preester ja diakon: „Issand, Sinu parem käsi on oma au üles näidanud suure väega; Issand, Sinu parem käsi murrab maha vaenlase; oma ausuurusega rõhud sa maha oma vastased.” Teise käise juures loetakse: „Sinu käed on mind teinud ja valmistanud, anna mulle mõistust, et ma Sinu käskusid õpiksin.”

Vöö

Vöö valmistatakse teenistusrüü kangast, kaunistatakse ja seotakse tagant paeltega kinni. Vöö kinnitatakse stihhaari ja epitrahheeli peale, tal on praktiline osa riiete kooshoidmisel teenistuse ajal.

Vaimulikus tähenduses kõneleb vöö Jumala väest ning preestri valmisolekust Teda teenida. Ta on valvamise tunnusmärk. Kristus ütleb Luuka evangeeliumis: „Teie niuded olgu vööga ümber pandud ja teie küünlad põlegu.” (Lk 18:35)

Viimsel õhtusöömaajal sidus Kristus enne apostlite jalgade pesemist räti endale vööle. Võime vaadelda vööd kui Jumala alatist valmisolekut meid aidata.

Vööd sidudes ütleb preester: „Kiidetud olgu Jumal, kes paneb rammu mu vööle ja mu teed tasaseks teeb; kes mu jalad emahirvede sarnaseks teeb ja mind kõrgete paikade peale seisma paneb.”

Fotod: Gennadi Baranov

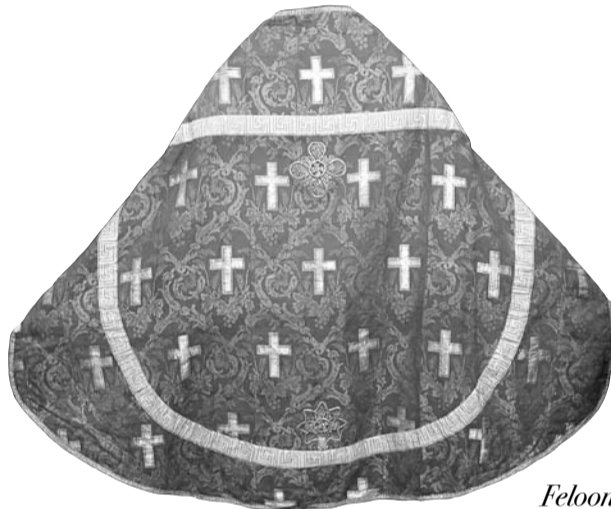

Panagia

Epitrahheel

Epitrahheeli mainitakse esmakordselt 340. aastatel. Räägitakse riideesemest, mida preester peab kandma pühadel talitustel. Liturgilise riidena on temast juttu 6. sajandil. Lõplikult kinnistub epitrahheel idakirikus preestrirõivana 9. sajandil. Epitrahheel on välja kasvanud oraarist, mis ripub diakonil üle õla. Pühitsemisel asetab piiskop oraari vaid teise asendisse – kaela ümber rippuma, mõlemad otsad eespool. Praeguseks välja kujunenud epitrahheel on põllekujuline. Ta vastab ladina stoolale.

Preestri tunnusena kannab epitrahheel endas Jumala armuani tähendust. Ilma epitrahheelita ei või preester viia läbi ühtegi kiriklikku talitust. Erielse õnnistuse, kuid ka kahekordse vaimuliku koorma märgina valmistatakse preestri epitrahheel diakoni oraarist topelt laiem. Epitrahheel võib olla rikkalikult kaunistatud, kuid sagedamini on tal eespool kuus risti, seitsmes kaela taga ning all kaks rida narmaid. Ristide arv kujutab seitset sakramenti, mida viib läbi preester. Epitrahheeli tõlgendatakse sümboliseerivalt kui köit, mis oli kinnitatud Lunastaja kaela ümber, kui teda Pilaatuse juurde viidi. Vaimulik tähendus on sel rõival Püha Vaimu armuand, mis antakse preestri salasuste toimetamiseks. Seda väljendab ka palve riietumise juures: „Kiidetud olgu meie Jumal, kes oma armu valab oma preestrite peale kui õli, mis on pea peal, mis voolab habemesse – Aaroni habemesse, mis ulatub tema pealmiste riiete palistuseni.”

Feloon

Feloon

Feloon on preestri peamine riie. See on vabalt langev keebitaoline rüü, mille seljal kujutatakse risti ja tähte. Felooni eeskuju on enne ristiusku idas tuntud pealistrüü peenula. Peenula oli eelkõige tööinimeste ja sõdurite rõivas, mis andis kaitset külma, kuuma ning vihma eest.

Kreeka feloon on väikese peaauguga, vabalt langev, eest pikem; slaavi oma aga suure peaauguga, tugevdatud ja eest lühem. Feloon vastab ladina kaasulale.

Austusest Lunastaja ja apostlite vastu, kes kandsid samalaadseid riideid, on kirik võtnud felooni kasutusele liturgilise riidena. Teda on jumalateenistustel kasutatud juba 3. sajandil. Lõpliku tähenduse ja koha liturgiliste riiete seas omandas feloon 8. sajandil. Varasematel aegadel kasutati suurtel pühadel valget, paastuaegadel tumepunast või violetset rüüd. 11. sajandil hakati patriarhi valget felooni kaunistama mustade ristidega, milles võis näha tema poolt hoitava karjaga seotud murede hulka. Feloon sümboliseerib ka rüüd, millesse sõjamehed riietasid meie Lunastaja, teda pilgates. Seda meeles pidades on preester liturgiat toimetades Kristuse võrdkuju, kes süütuna end ristil ohvriks tõi. Vaimulikult kannab feloon endas õiguse tähendust. Teda kutsutakse ka õiguse sõjarüüks. Palves ütleb preester: „Sinu preestrid, oh Issand, ehtigu ennast õigusega ja Su vagad hõisaku suure rõõmuga igal ajal, nüüd, ikka ja igavesti. Aamen.”

Puusaehe

Puusaehe on puusal rippuv rombikujuline rõivaese, mis antakse ainult teenelistele preestritele. Uuema vene kombe kohaselt on neid kaks: rombikujuline ripub paremal ja ristkülikukujuline pahemal (enne antakse viimane ja sel juhul kantakse teda paremal küljel).

Tõenäoliselt on puusaehe kujunenud olakatist. Vaimuliku tähendusena nähakse puusaehtes „vaimumõõka”, Jumala Sõna, mis on preestri relv ebaisu, vaimupimeduse, usunõtruse, valeõpetuse ning kõige kurja vastu.

Palvet lugedes ütleb preester: „Pane oma mõök vööle, Sa vägev; saada oma au ja austuse sees kõik hästi korda, tõuse ja sõdi tõe, tasaduse ja õiguse eest; küll Sinu parem käsi õpetab Sind imelisel viisil igal ajal, nüüd, ikka ja igavesti. Aamen.”

Puusaehe

Piiskopi teenistusriided

Stihhaar – kujult samasugune nagu preestri stihhaar, kuid selle alumine äär on harilikult kaunistatud kahe-kolme rea kardpaelte ja narmastega.

Sakkos (kr k *sakkos* – vabalt rippuv kuub) – poolde säärde ulatuv üle pea selga pandav, külgedelt ja käte alt nõõbitav kuub. Selle teenistusriide kujunemisel on aluseks võetud Bütsantsi keisrite kroonimisrüü ja selle järgi on ka piiskopi sakkos rikkaliku ornamendiga kaunistatud. Tähenduselt ja kasutuselt vastab sakkos preestri feloonile ja moodustab sellega osa liturgilistest riidest.

Omofoor – lindikujuline õlavöö, mida kantakse ringina õlgadel, selle ühe otsa rippudes ees, teise seljataga. Omofoor sümboliseerib kadunud ja leitud lammast, keda karjane kannab. Piiskop kannab omofori kõigil liturgilistel teenistustel ja piiskoplikel talitustel.

Piiskopi liturgiliste riiete juurde kuulub ka puusaehe **palitsa**, mida kantakse sakkose peal.

Rinnal kannab piiskop risti ja **panagiat**, mis on ümarikku või ovaalsesse raami paigutatud Kristuse või Jumalaema ikoon. Piiskopi peakatteks on kas looriga **klobuk**, munkade peakate, või – liturgiliste riiete juures – **mitra**, millel võib keset pealage seista kuldrist.

Eelpool on peamiselt kirjeldatud vaimulike riideid, mis kuuluvad liturgiliste riiete hulka. Neid kannab preester kõigil liturgilistel teenistustel, aga ka risti väljatoomisel ristikumardamise ja risti ülendamise pühadel ja Kristuse surikuju väljatoomisel suurel reedel. Osa teenistusi ja talitusi toimub aga harilikult ilma täisteenistusriideteta.

Igal vaimulikul – diakonil, preestril, piiskopil – on põhiliseks hädavajalikuks riietusesemeks pealistrüü (**rässa**), mis on pikk, eest vaheliti hõlmadega avarate käistega mantel. Tavaliselt on rässad musta värvi, kuid need võivad olla ka näiteks hallid või pruunid. Mõnede õigeusu kirikute vaimulikud liiguvad rässades ringi kogu aeg, osa kannab neid teenistustele minnes, teised taas vaid teenistustel.

Epitrahheeli kandmine on nõutav igal teenistusel ja talitusel. Koguöö-, õhtu- ja hommikuteenistustel kannab preester rässat, epitrahheeli ja käiseid. Evangeeliumi lugemisel rõivastub ta ka **felooni**. Piiskop kannab samu riideid, felooni asemel paneb ta aga selga **mantia** – rikkalikult kaunistatud sabaga keebi.

Kasutatud allikad:

Ikoonimaalari, 1/2005

Vladimir Sokratilin, Valamon Kansanopisto

S. Samon, S. M. Salasoo, Vaimuliku Seminari materjalid, Stockholm, 1988

Soomekeelsed allikad tõkinud Terje Palli

Foto: Roland Põllu

ПРИГОТОВЛЕНИЕ К СТРАСТНОЙ НЕДЕЛЕ

Возлюбленные во Христе братья и сестры!

Святая и Великая неделя, в которую мы милостью Божией вновь вступаем, призывает нас всем нутром вкусить спасение во Христе.

Она призывает нас к соучастию в важных моментах: необходимости осознания греха и покаяния, Крестной жертве и Честном Воскресении Христовом. Она призывает нас омыть свои духовные раны Христовой кровью и умереть во Христе, чтобы в Нем же пробудиться к жизни. Такого смысла исполнены переживания Страстной недели.

Что же сказать о Страстях Господних? Они спасительны для нас, не потому что это страдания и смерть, но потому, что это жизнь, отданная за нас со смелостью и любовью. Христос являет нам на кресте пример любви «любой ценой», любви до конца. Мы должны понять, что крест Христов учит не страданию, но любви, высвобождающей сокрытые в нас жизненные силы.

Останемся ли мы глухи к этому зову любви? Останемся ли мы слепы, поскольку думаем только о себе? Вопль Христа на кресте напоминает нам, что главная сила человека – в способности любить. Как же мы можем не стыдиться того, что мы оступаемся?

И поскольку сила любви-жизни так велика, то она не боится смерти и изливается в воскресении. Это и есть исключительная весть Страстной недели и Светлого Христова Воскресения. Всякий раз, когда какой-либо человек на этой земле хочет и может любить любовью Христа, происходит нечто необычайное. Друзья мои, Страстная неделя – это не время для стенаний ни над Христом, ни над собою. Страстная неделя призывает нас к храбрости и ясности духа. Это – залог настоящей любви.

Но мы не можем приблизиться к таинствам Этой Святой и Великой недели – таинствам Христовым и нашим собственным – без трепета и безграничного доверия.

Да,
тем, кто подчиняет себя воле распятого Христа
тем, кто не может более ни с кем, кроме Него,
тем, кто принимает то, что их страшит и то, что им неуютно,
тем, кто не впадает в бессилие и отчаяние,
тем, кто, живя и отдавая жизнь, говорит «да» всему тому, что доставляет им столько трудов и мучений,
им являет Страстная неделя, что все в жизни Хрис-

та было истиной, что все в его смерти и воскресении – истина, и что все, наконец, – **истина для нас.**

Именно эта истина спасает нас, ибо Божию любовь к людям не нужно доказывать, это неоспоримый факт!

Спаситель мой!

Помоги мне понять в течение этих дней, в которые мы переживаем Твои Страдания и Воскресение, какое глубокое значение имеет

жертва Единородного Сына Бога-Отца,

Его добровольное отдание себя на смерть

и его «величайшая любовь», являемая в таинстве Воскресения;

и помоги мне также понять, как должны изменить мою жизнь жертва Христа и Его величайшая любовь. Аминь!

ПРОПОВЕДЬ НА ВЕРБНОЕ ВОСКРЕСЕНЬЕ

Возлюбленные во Христе братья и сестры!

Ктои радости, что я сегодня утром могу быть среди вас, прибавляется радость от этого прекрасного просвещающего праздника, напоминающего нам о победном входе Господнем в Иерусалим перед преданием Его на крестные муки. Сколько мыслей и чувств вызывает в нас это событие, называемое Пальмовым или Вербным воскресеньем, когда мы думаем о тех мгновениях, когда каждый из большого количества людей, собравшихся в Иерусалиме для празднования Пасхи, держал в руках зеленую ветвь, как и мы сегодня...

Так, с первого дня Страстной недели мы должны принять Иисуса Христа и признать, что Его воля важнее нашей. «Се Царь твой грядет к тебе», восклицает пророк Захария (9, 9). «...К тебе» Христос приходит не просто к человечеству вообще, но он приходит к каждому из нас лично. «Царь твой...» Христос хочет быть моим Царем. Он Царь каждого из нас в единственном, совершенно личном и исключительном значении. Он требует единения с Ним, внутреннего и сокровенного послушания. Христос приходит сегодня к нам, чтобы торжественно принять наше бытие в свое владение, чтобы взойти на престол нашего сердца.

Вчем же главный смысл сегодняшнего праздника?

Мне кажется, что это не столько воспоминание о том событии в прошлом, когда толпа народа с ликованием встречала Иисуса Христа, держа пальмовые ветви в руках, сколько событие для нашей души.

Снашей душой происходит примерно то же, что и со сменой времен года в природе. Зима недавно кончилась, природа казалась погруженной в дремоту, замершей и безжизненной. Но все же мы знаем, что зима не вечна и что на смену ей непременно придет весна с зеленью и цветами.

Снашей душой происходит то же самое. Сколько часто ее объедает зима, суровая зима без зелени, цветов и плодов. К счастью, мы знаем, что и в душе зима не останется навсегда. В глубине нашей души, несмотря на ночной холод, приступы уныния и отчаяния, всегда таятся островки весны. С их помощью мы можем согреться, пробудиться к жизни и принести новые плоды. Именно это и происходит, когда мы идем навстречу Господу, держа в руке зеленую ветвь, обозначающую нашу веру и надежду. Тогда и только тогда в нашем небе сможет взойти весеннее солнце, наполняющее нас теплом и жизнью.

Мои горячо любимые друзья!

Не будем бояться свидетельствовать о том, что Солнце нашей души – сам Господь наш Иисус Христос. Приступим к Нему с полным доверием, и наша душа будет устлана свежими цветами, которые есть не что иное, как наша любовь к миру, подобная любви Христа к нам.

Господи, научи нас быть внимательными. Внимательными к своей душе, к каждому человеку, к Тебе, нашему Спасителю. «Благословен грядый во имя Господне». Аминь!

+ Стефан,
Митрополит Таллинский
и Всея Эстонии

О СВЯТЫХ МОЩАХ В ОСВЯЩЕНИИ ЦЕРКВИ

4 и 5 мая всех нас ожидает великое и радостное событие — освящение Таллинской кафедральной церкви. Точнее, освящение заново, «обновление» храма во имя свв. Симеона Богоприимца и прор. Анны, так как в 1963 году, во время советской оккупации, церковь была перестроена в спортзал, а затем подлежала уничтожению. Недавно в храме были завершены реставрационные работы. В

процессе освящения состоится положение мощей новомучеников: священномучеников Тартуских протопресвитеров Николая и Михаила и епископа Ревельского Платона в престол, на котором мы совершаем Евхаристию.

В связи с этим событием я призываю вас к размышлению о значении святых мощей.

Каждый предмет, который был тесно связан с некоторым человеком, неизбежно напоминает о нем

и говорит о его личном мире. Когда мы с радостью в сердце входим в комнату, где все вещи остались так, как их разложил дорогой нам усопший, все говорит нам о нем, в каждой вещи мы ощущаем как бы дыхание или музыку его присутствия. Какая же вещь может быть теснее связана с мучеником, чем его тело, через которое он соединился с Господом Богом и весь стал символом распятого и воскресшего Христа?

Но теперь необходимо поговорить о православном

учении о человеке и его связи с божественной милостью. В соответствии с православным учением, святые люди имеют в себе Дыхание Христа, божественную силу, распространяющуюся и на их тела, которые действительно становятся храмами Святого Духа. Это сообщается всем пространствам, всему мирозданию.

Сказанное выше наводит нас на мысли о значении мученичества в христианстве. «Это не только данное земным судьям свидетельство о божестве Христа, но и поистине сверхъестественное состояние. Мученик – не аскет, но человек совершенной веры. <...> Когда у мученика во время страданий земля уходит из-под ног, но он держится Распятого-и-Воскресшего до конца во всех муках, его охватывает сила воскресения и он испытывает радость. <...> В нем Конец – Судный День – уже наступил, и мир превращается в горящую купину» (Оливье Клеман. – *Lumières d'Orient, Limoges 1981, pp. 88–89*).

Так, личности святых Михаила и Николая были объединены с существом Христа самой прочной связью, и эта связь – любовь, запечатанная кровью мучеников по примеру Самого Христа на Голгофе.

Осмелимся сказать, что христианство – это еще и религия тела и вещества; вера в телесное воскресение и преобразование вещества. Божественная жизнь охватывает также и тело, и вещество; все вовлечено в великий путь спасения, на котором

святые, и тем более мученики, приготавливают и возвещают новое небо и новую землю, которые есть преобразенная вселенная и преобразенный человек, ибо Бог по Втором Пришествии будет все во всех, все во всем.

«У Бога и у святых одна и та же энергия», говорит Максим Исповедник¹. И даже когда они умирают, эту энергию содержат их останки или предметы, которые имели для них особенное значение. «Чти <...> гробницы святых», писал святой Григорий Палама, «и какие-либо останки от костей их: ибо не отступила от них благодать Божия, как и от покланяемого тела Христова не отступало Божество, во время животворящей Его смерти»². Так же, как тело Христа в то время, когда Его душа спустилась во ад, чтобы уничтожить его, стало семенем великого пасхального преобразования, так и теперь мощи мучеников и святых являются семенами великого преобразования, которое произойдет во время Второго Пришествия Христа.

Не хотелось бы проводить легких аналогий, но любопытно отметить, что некоторые направления исследований в современной физике и прежде всего то, что называется «психофизикой», помогают представить сокровенное значение мощей на языке науки. Теперь обнаруживается, что в нашем теле нет ни одного электрона, который не был бы отмечен нашим личностным существованием, нашей духовной индивидуальностью.

Но что это меняет? Единственное, что может стя-

жать Духа, — это человеческое сердце, полное доверия и любви.

Так мощи говорят нам о вере и надежде: о вере в воскресшего Христа, пробуждающего нас к жизни, и о надежде на наступление Царствия небесного, где не пропадет ни одна частица истинной жизни. Именно поэтому мы и запечатываем в престол во время освящения церкви мощи святых мучеников.

Помолимся же святым Тартуским священномученикам Николаю и Михаилу, попросим, чтобы они молились за нас и помогли нам присоединиться к сонму святых Востока и Запада, войти в эту великую реку жизни, не знающую ни препятствий, ни преград, каковы бы они ни были и откуда бы ни происходили.

**+СТЕФАН,
Митрополит Таллинский и всея Эстонии**

¹ Амбигва, 1076 ВС

² Деятели по Христианскому Законоположению.

ВЕРБНОЕ ВОСКРЕСЕНЬЕ

За сегодняшней литургией мы вспоминаем Вход Господень в Иерусалим. С пальмовыми ветвями в руках мы отождествляем себя с народом Иерусалима, вместе с ним мы смиренно приветствуем Царя и восклицаем «Осанна!». Но что это значит для нас сегодня?

В первую очередь мы исповедуем, что Христос есть наш Царь и Господь. Мы часто склонны забывать, что Царство Небесное уже настало, в день своего крещения мы стали его гражданами и пообещали превыше всего ставить верность ему. Не будем забывать, что на протяжении нескольких часов Христос был поистине Царем на земле, Царем в нашем мире. Всего несколько часов и в единственном городе. Но поскольку мы узнаем в Лазаре каждого человека, так же и в этом городе мы можем видеть средоточие всего мира и всего творения. Таково и есть библейское значение Иерусалима, этот город – очаг всей истории спасения, святое место Божьего пришествия. Но установленное в Иерусалиме Царство Божие – всеобщее, оно вбирает в себя всех людей, все создание... Всего на несколько часов, и все же эти часы были решающими; это час Иисуса, это час, когда Бог исполняет все Свои обещания и осуществляет Свою волю. Это цель описанной в Библии долгой подготовительной работы и доведение до конца всего того, что Бог хотел сделать для человека. Так короткая земная слава Христа приобретает значение вечной. Она приносит Царствие Божие в наше время, в каждый наш час. Царствие Небесное придает времени смысл как его конечная цель. В этот час миру является Царствие Божие, оно вершит суд над человеческой историей и начинает ее заново. И когда в самый важный момент литургии мы получаем пальмовую ветвь из рук священника, мы снова даем обещание Царю и исповедуем, что Его Царство – единственная цель нашей жизни и только это придает ей смысл. Мы исповедуем также, что все в нашей жизни и в мире принадлежит Христу, что ничто не может быть отнято у Единого Господа и

что ни одна частица нашего опыта не остается вне Его воли и спасения. Мы признаем полную и всеобщую ответственность Церкви за историю человечества и подтверждаем ее всеобщую задачу.

Вместе с тем, мы знаем, что Царь, которого славят ныне иудеи, и мы с ними, направляется к Голгофе, ко кресту и гробу. Мы знаем, что это мимолетное мгновение славы – всего лишь прелюдия Его жертвоприношения. Пальмовые ветви в наших руках символизируют нашу готовность следовать за Христом по этому жертвенному пути, соглашение на жертвы и отказ от себя. В этом мы признаем единственный царский путь, ведущий в Царствие Божие.

И наконец, эти пальмовые ветви и сегодняшнее богослужение возвещают нашу веру в окончательную победу Христа. Его Царство еще в тени, и мир не знает его. Мир живет так, будто бы никогда не было того решающего события и будто бы человек тогда не воскрес из мертвых. Но мы, христиане, верим в наступление Царствия Божьего, где Бог будет все во всем и где Христос – Единственный Царь.

Александр Шмеман и Оливье Клеман

ВЕЛИКАЯ СРЕДА

Небесную мысль с нуждой приобрести можно, а дурная сама приходит, и отогнать ее можно только молитвою.

Когда враг представляет нам что-нибудь, и мы не отразим его, обратим к нему мысль, после будем унывать, отчаиваться. Нужно перекреститься, молитвою отражать врага. За это мы не будем наказаны, что вражеские мысли приражаются: если отразим, то еще венцы получим, а если примем, то получим уже наказание, а не награду.

Если вы не приняли дурной мысли, отразили ее

молитвою, вы уже победители страстей. А ежели непрестанно будете оставаться победителями, какая награда! Побеждающему дам сести со Мною на престоле Моем, якоже и Аз победих, и седох со Отцем Моим (Откр. 3, 21).

Старец Феофан

(Игорь Смолич. Жизнь и учения старцев. М., 1997.)

ВЕЛИКИЙ ЧЕТВЕРГ

Молитва Симеона Метафраста

Давый пищу мне плоть Твою волею, огонь сый и опаляяй недостойныя, да не опалиши мене, Соделю мой; паче же пройди во уды моя, во вся составы, во утробу, в сердце. Попали терние всех моих прегрешений. Душу очисти, освяти помышления. Составы утверди с костями вкупе. Чувств просвети простую пятерицу. Всего мя спригвозди страху Твоему. Присно покрый, соблюди же, и сохрани мя от всякаго дела и слова душетленного. Очисти и омой, и украси мя; удобри, вразуми, и просвети мя. Покажи мя Твое селение единого Духа, и не кому селение греха. Да яко Твоего дому, входом причащения, яко огня мене бежит всяк злодей, всяка страсть. Молитвенники Тебе приношу вся святых, чиноначалия же безплотных, Предтечу Твоего, премудрыя Апостолы, к сим же Твою нескверную чистую Матерь, ихже мольбы Благоутробне приими, Христе мой, и сыном света соделай Твоего служителя. Ты бо еси освящение и единый наших, Блаже, душ и светлость; и Тебе лепоподобно, яко Богу и Владыце, славу вси возсылаем на всяк день.

СТРАСТНАЯ ПЯТНИЦА

а. Согнутой моей, едва не подломившейся спиной дано было мне вынести из тюремных лет этот опыт: как человек становится злым и как – добрым. В упоении молодыми успехами я ощущал себя

непогрешимым и оттого был жесток. В переизбытке власти я был убийца и насильник. В самые злые моменты я был уверен, что делаю хорошо, оснащен был стройными доводами. На гниющей тюремной соломке ощутил я в себе первое шевеление добра. Постепенно открылось мне, что линия, разделяющая добро и зло, проходит не между государствами, не между классами, не между партиями, – она проходит через каждое человеческое сердце – и через все человеческие сердца. Линия эта подвижна, она колеблется в нас с годами. Даже в сердце, обьятом злом, она удерживает маленький плацдарм добра. Даже в наидобрейшем сердце – неискоренённый уголок зла.

С тех пор я понял правду всех религий мира: они борются со злом в человеке (в каждом человеке). Нельзя изгнать вовсе зло из мира, но можно в каждом человеке его потеснить.

Александр Солженицын. Архипелаг ГУЛаг.

б. Следует понять, что означает мученичество в христианстве. Это не только данное земным судьям свидетельство о божестве Христа, это поистине сверхъестественное состояние. Мученик – не аскет, но человек совершенной веры. Одна молодая христианка, которую беременной заключили в римскую тюрьму, стонала во время родов. «Что же ты будешь делать, когда тебя бросят к диким зверям!» – шутил тюремный страж. Но женщина ответила так: «Тогда во мне будет Тот, кто страдает за меня». Когда у мученика во время страданий земля уходит из-под ног, но он держится Распятого-и-Воскресшего до конца во всех муках, его охватывает сила воскресения и он испытывает радость. Как сказал святой Игнатий Антиохийский, засвидетельствовавший это своей жизнью, такой человек становится в определенном смысле евхаристией. И когда политическая ситуация временно устранила мученичество, возникло монашество, которое по-своему «отдает кровь и принимает Духа», как говорит одно древнее речение.

Как исповедание мученика, так и монах есть почва в теле мира, рана, потертая солью – «вы соль земли» – которая не позволяет истории замкнуться в себе. В нем Конец – Судный День – уже наступил, и мир превращается в **горящую купину**.

Оливье Клеман. Вопросы о человеке (Questions sur l'homme).

РАЗМЫШЛЕНИЕ О КРЕСТЕ

«Молиться за людей – это кровь проливать».

И мы видели и свидетельствуем, что Блаженный Старец Силуан, молясь за людей, за мир, за все человечество, за всего Адама, в этой молитве, отдал свою жизнь.

Такая молитва есть покаяние за грехи людей, и, как покаяние, есть взятие на себя тяготы их, и, как молитва за весь мир, есть в какой-то мере несение тяготы мира. Но для того, чтобы в человеке явилось дерзновение для такой молитвы, в нем самом личное покаяние должно сначала достигнуть какого-то завершения, потому что если он продолжает жить в грехе и страстях, то вместо несения на себе тяготы братьев, он свою тяготу возлагает на них. Чтобы приобщиться страстям Христа за мир, чтобы иметь «участие в страданиях Его» (Фил. 3, 10; 1 Пет. 4, 13) нужно престать от греха (1 Пет. 4, 1).

Старец Силуан

ИКОНА ВОСКРЕСЕНИЯ ХРИСТОВА

Виконографии Воскресения утвердилось две темы. Одна евангельская и изображает то, как ангел возвещает мироносицам воскресение (Мк 16, 1–10); другая, которую мы и рассмотрим ниже, говорит о борьбе Христа и о Его «сошествии во ад». Это погружение в глубочайшую пропасть владений смерти, в темную бездну, где находятся мертвые, что встречалось уже на иконах Рождества и Богоявления. Они поместили ту борьбу, которую Христос вел на протяжении всей Своей божественно-человеческой жизни, на правильную поверхность и провозвестили последнее, решающее и победное сражение, к которому Он теперь приступает.

Вокруг Христа – «мандорла», миндалевидное сияние славы в форме овала. В нем собираются все божественные энергии, и Христос являет здесь всю Свою небесную сущность и сияние вечной славы. Мандорла, которую мы можем видеть и на других иконах, например, на иконах Преображения Господня, Успения Пресвятой Богородицы или Вознесения Господня, позволяет проглянуть другой реальности. Это означает вторжение неба на землю, объединение высшего и нижнего миров. На дне ада объединяются две крайности – небесная и преисподняя, там души умерших вспоминают промежуточный человеческий мир.

Христос держит в левой руке крест, древо Своих мучений, которым Он сокрушил врата ада. Никто не увидит воскресения, пока не донес креста до конца. Поэтому в воскресном песнопении утрени и говорится: «Се бо прииде Крестом радость всему миру». Только крест может разрушить основания дьявольского мира.

Христос молнией бросается в ад, нисходит, вращаясь, на что указывает развивающаяся пола Его одеяния (подобную динамику мы можем наблюдать на иконе Благовещения Пресвятой Богородицы, там она относится к архангелу Гавриилу). Итак, движение воскресения происходит не снизу вверх, но сверху вниз, до конечного пункта смирения, смирения Сына Божьего: «На землю шел еси, да спасеши Адама: и на земли не обрет сего, Владыко, даже до ада снизшел еси ища» (тропарь на Непорочных в Великую Субботу).

«Христос воскрес из мертвых», радостно возвещает пасхальный гимн. Это не просто метафора, и Христос восстал из гроба не отдельно от других. Он восстанавливает все человечество от сотворения мира, Он был у всех, начиная от Адама и Евы (они на переднем плане на коленях, Христос протягивает им руку), чтобы вырвать их из ада. Таким образом, древний и Новый Адам – напротив друг друга, весь род древнего Адама, предвещающий славный род Нового Адама. Слева – цари Давид и Соломон, справа – Моисей и пророки.

Под ногами Христа сокрушенные врата ада, петли и запоры отброшены: «Смертию смерть поправ». Св. ап. Петр так говорит о победе над смертью: «быв умерщвлен по плоти, но ожив духом, которым Он и находящимся в темнице духам, сойдя, проповедал». После падения царства смерти нет ни одного места, которое не было бы прозрачно для божественности, нет ни одного места во всем мироздании, где бы не было Бога, будь то ад как объективный мир пребывания мертвых или внутренняя бездна личного ада. Св. ап. Петр указывает на эту надежду: «Ибо для того и мертвым было благовестуемо, чтобы они, подвергшись суду по человеку плотию, жили по Богу духом» (1 Пет. 4, 6). Значит, не может более быть узников ада: «И сущим во гробех живот даровав».

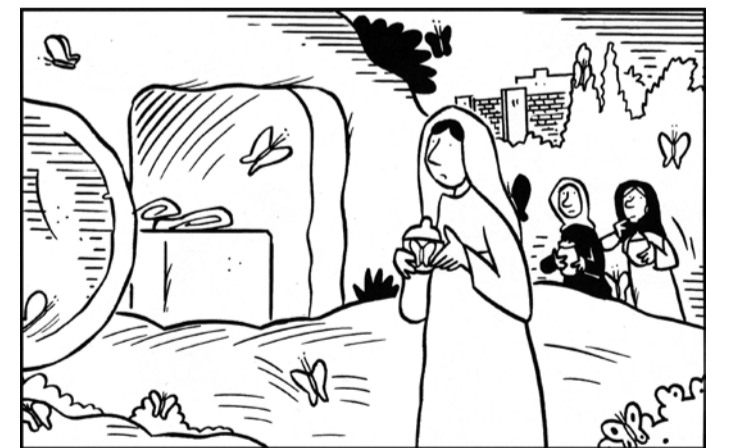
*

Благочестие Восточной Церкви характеризует прежде всего победное вторжение вечной жизни,

которое сопутствует воскресению. Победа вечной жизни происходит уже здесь, телесно: это сбивает с толку, это непостижимо, это против всех «законов» и возможностей природы и именно это и есть спасение. Именно это – первоначальное дыхание вести, живущее в пасхальной радости Православной Церкви. Нет ни Благой вести, ни спасения без воскресения Господа. «А если Христос не воскрес, то вера ваша тщетна. <...> Но Христос воскрес из мертвых, первенец из умерших» (1 Кор. 15, 17; 20). Можно сказать, что вся Благой весть, все наше спасение концентрируется в том, что Христос воскрес. Без воскресения крест – лишь орудие мучительной казни. Воскресением Бог зримо являет, что Он – Господин вселенной. Это ответ на наши скорби, на наши ожидания. Воскресение уже предвосхищает победу над смертью и окончательную победу вечной жизни. И это не просто надежда на окончательную победу, Христос уже победил. Вечная жизнь уже привнесена в мир, правда, скрытым образом, но она уже зрима в Христовом воскресении. Это намного более действительная реальность, чем наша собственная, это божественная реальность, реальность вечной жизни, вошедшая через переломное событие воскресения в нашу жизнь. Эта горячая и радостная вера, это пасхальное торжество пропитывает всю Православную Церковь: ее опыт, учение и молитву. Здесь и глубоко личное, и одновременно коллективное, более того, космическое. От этого зависит спасение всей твари. Одержанная Христом победа над смертью затрагивает всю тварь, это центральное и решающее событие в истории всего мира, переломный момент ее хода. Теперь, победой Христа, начался новый век – хотя еще и неявным образом. Все царящие еще до сих пор в мире силы зла, смерть, страдание и злоба, на самом деле, уже побеждены, осмеяны, опустошены и попораны. Потому вся тварь призвана участвовать в пасхальной радости. Победный клич, радостное освобождение, восстановление природы, наше единение с Богом, излечение, причастие вечной жизни, которое охватывает все наше существо, душу и тело, это благоговейное почитание полноты жизни, которая наполнила наше бытие и нашу немощь и победила смерть – таковы основные темы церковных песнопений пасхальной ночи.

Николай Арсеньев. Русское благочестие.

Тексты взяты из сборника «Свет Востока» – „Lumières d’Orient”, éd. D. Roguet et Ardant, Limoges 1981, pp. 71–103

*

Мария Магдалина очень огорчилась, обнаружив, что гроб пуст. Она подумала, что кто-то украл тело. Найди на картинке 13 бабочек. Прочитай историю полностью в Евангелии от Иоанна (глава 20, стихи 10–18).

PALMIPUUDE PÜHAPÄEV

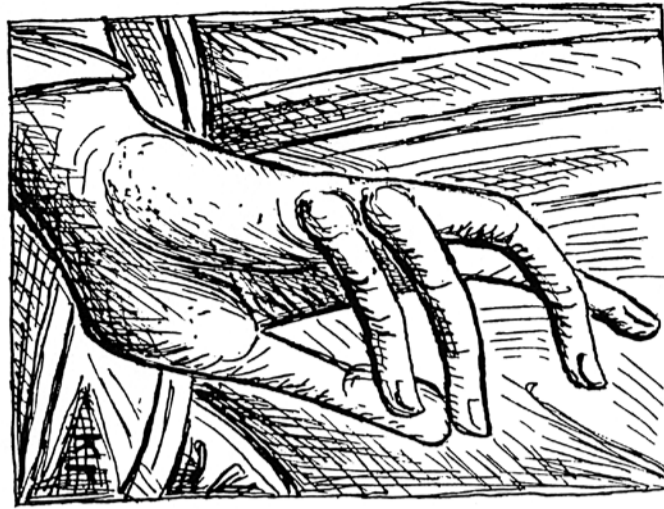
Selle päeva liturgia meenutab Jeesuse ülesminemist Jeruusalemma; palmioksa käes hoides samastume Jeruusalemma rahvaga, me tervitame koos temaga alandlikku Kuningat ja hüüame talle hosiannat. Kuid mis on selle mõte **meie jaoks tänapäeval?**

Me kuulutame kõigepealt, et Kristus on meie Kuningas ja Issand. Me kipume tihti unustama, et Jumalariik on juba kätte jõudnud, et me saime oma ristimispäeval selle kodanikeks ning lubasime seada Jumalariigi-ustavuse kõigest muust kõrgemale. Ärgem unustagem, et mõne tunni vältel oli Kristus tõepoolest Kuningas maa peal, Kuningas meie maailmas. Kõigest mõne tunni ning ühesainsas linnas. Kuid nii nagu me tunneme Laatsaruses ära iga inimese võrdpildi, samamoodi võime näha selles linnas maailma ja kogu looduse müstilist keskust. Selline ongi Jeruusalemma piibellik tähendus, see linn on kogu päästmis- ja lunastusloole, Jumala tulemise püha koht. Jeruusalemmas sisseseatud Jumalariik on seega üleüldine ning hõlmab endasse kõik inimesed ja kogu loodu... Vaid mõneks tunniks, kuid ometi olid need tunnid otsustavad; see on Jeesuse tund, see on tund, mil Jumal täidab kõik oma lubadused ja teostab oma tahte. See on Piiblis ilmutatud pika ettevalmistustöö sihtpunkt ning kõige selle lõpuleviimine, mida Jumal tahtis inimese jaoks teha. Niimoodi omandab Kristuse lühike maine kuulsus igavikulise tähenduse. See toob Jumalariigi meie aega, meie igasse tundi, nii et see Jumalariik annab ajale mõtte ja on aja viimseks eesmärgiks. Selles tunnis ilmutatakse maailmale Jumalariik ning see mõistab kohut inimeste ajaloo üle ning muudab selle uueks. Ja kui me liturgilise teenimise kõige pühalikumal hetkel saame preestri käest palmioksa, siis me uuendame oma tötust Kuningale ning tunnustame, et tema Riik on meie elu ainus eesmärk ja ainus asi, mis annab sellele mõtte. Me tunnustame samuti, et kõik nii meie elus kui ka maailmas kuulub Kristusele, et midagi ei saa ainsalt ja ainuliselt Issandalt ära võtta ning et ükski meie kogemuse valdkond ei jää välja tema meelevaldast ning lunastustööd. Ning me kuulutame Kiriku üleüldist ja täielikku vastutust inimsoo ajaloo ees ning kinnitame tema üleüldist ülesannet.

Kuid samas me teame, et Kuningas, keda juudid täna ülistavad, ja meie ühes nendega, suundub Kolgata, risti ja haua poole. Me teame, et see üürrike kuulsushetk on kõigest tema ohverduse eelmäng. Palmioksad meie käes tähendavad meie valmidust järgneda talle sel ohvriteel, leppimist ohverdusega ning enesest loobumist, milles me tunneme ära ainsa kuningliku tee, mis viib Jumalariiki.

Ja lõpuks kuulutavad need palmioksad ja see teenistus meie usku Kristuse lõplikku võitu. Tema Riik on veel varjul ja maailm ei tunne seda. Ta elab nii, justkui seda otsustavat sündmust poleks iial toimunudki ja justkui selle käigus polekski inimene surnuist üles tõusnud. Kuid meie, kristlased, usume Jumalariigi tulekusse, kus Jumal on kõik kõigis ning kus Kristus on ainus Kuningas.

Alexandre Schmemmann ja Olivier Clément

PÜHA KOLMAPÄEV

Staarets Theophanus

„Püha Venemaa mungad” (*Moines de la Sainte Russie*)

Taevalike mõteteni jõutakse pingutusega; halvad mõtted tulevad iseenesest ja ainult palve suudab neid eemale peletada. Kui me vaenlase lähenedes pöördume Jumala poole ja palvetame, siis loobub vaenlane otsekohe oma katsetest; aga kui me kas või natukene talle järele anname, siis on ta varmas meile ette ütlemata, mida lausuda ja teha; ta aitab meil neid ettepanekuid ellu viia; ta haarab täielikult meie üle võimust ja teeb meist enda orjad. Kohe, kui paheline mõte meis kaju võtab, tõtakem sosistama: „Issand, võta mult ära see jõle kiusatus!” Kiusatus tahab maona meid oma lõksu meelitada ja me saame sellest vabaneda ainult palve abil. Tehkem enda peale ristimärk, et vaenlane palverelvaga tagasi lüüa. Me ei ole süüdi halbades mõtetes, mis meisse tungivad: kui me nad minema kihutame, siis me pälvime võitjakrooni; aga kui me nad vastu võtame, ei lange meile osaks mitte autasu, vaid karistus saab meie pärisosaks.

PÜHA NELJAPÄEV

Palve

Sina, kes sa andsid vabatahtlikult oma ihu mulle toiduks; sina, kes sa oled tuli, mis põletab vääritud, kuid mis mind ei põleta; tule mu jäsemesse, liigestesse, sisikonda ja südamesse. Puhasta mu hing, pühitse mu mõtted, tugevda mu liigesed ja luud. Valgusta mu viit meelt. Naeluta mind oma kartusse. Kaitse mind alati, hoia mind ja säästa mind kõigest teost või sõnast, mis mu hinge hukutab. Puhasta ja pese mind, kaunista, paranda, hari ja valgusta mind. Tee minust ainsa Vaimu koda, mitte patuurgas. Ja kui ma olen saanud sinu kojaks, siis sestpeale, kui sa oled tulnud armulauaga minu sisse, kartku kõik kurivaimud ja kired mind nagu tuld.

Siimeon Metaphrastuse palve

„Õigeusu kiriku palveraamat” (*Livre des prières de l'église orthodoxe*)

SUURREEDE

Kooldunud, peaaegu katkenud selgrooga sain ma vangla-aastatest järgmise teadmise: kuidas inimene saab heaks või kurjaks. Nooruse edust joobnuna pidasin ma end ekstimatuks ja olin tihti julm. Ma kuritarvitsin võimu, tapsin ja vägistasin. Ka kõige halvemate tegude juures leidis mul sobivaid argumente ja ma olin kindel, et toimin õigesti.

Vangla mädanenud õlgkotil tundsin esimest korda, kuidas hea minu sees liikuma hakkab. Vähehaaval ma avastasin, et eraldusjoon hea ja kurja vahel ei lähe mitte riikide, klasside ega parteide vahelt, vaid et see läbib iga inimese ja kogu inimkonna südant. See joon on liikuv ja see muutub aastatega. Kurjusest vallutatud südames on alles headuse kants. Ka kõige paremas südames on nurgake, kust kurjus pole välja juuritud.

Siis ma mõistsin kõikide maailma religioonide tõde: nad võitlevad **kurjusega inimeses**, igas inimeses. Kurjust ei ole võimalik päriselt maailmast ära kaotada, kuid iga inimene võib seda kahandada.

Aleksandr Solženitsõn

„Gulagi arhipelaag”

Tuleb aru saada, mida tähendab märterlus kristluses. See pole ainult maiste kohtunike ees antud tunnistus Kristuse jumalikkusest; see on tõelises mõttes müstiline seisund. Märter ei ole askeet, vaid täieliku usuga inimene. Üks noor kristlik naine, kes viidi rasedana Rooma vanglasse, oigas last ilmale tuues. „Mis sa siis veel teed, kui sind metsloomade ette visatakse!” naljatab vangivalvur. Kuid naine vastab: „Siis on minus teine, kes minu eest kannatab.” Kui märter kaotab kannatustes jalgealuse ja kui ta hoiab kinni Ristilöödust-Ülestõusnust kogu oma kannatuses ja isegi jalgealuse kaotamises, siis valdab teda ülestõusmise vägi ning ta tunneb rõõmu. „Tükeldatud metsloomade hammaste all” saab ta „väga puhtaks viljaks”, nagu ütles püha Antiookia Ignatius – kes sellest ka ise oma eluga tunnistust andis; see inimene saab teatud mõttes euharistiaks. Ja kui poliitiline olukord ajutiselt kõrvaldas märterluse, tekkis munklus, mis omal moel „annab vere ja saab vastu vaimu”, nagu käib üks vana ütlus.

Nii nagu märtri tunnistus, nõnda on ka munk pinnuks maailma ihus, soolaga hõõrutud haav – „teie olete maa sool” – mis ei lase ajalool isendasse sulguda. Temas on Lõpp juba kohal ning maailm muutub **põlevaks põõsaks**.

Olivier Clément

„Küsimusi inimese kohta” (*Questions sur l'homme*)

MÖTISKLUS RISTI ÜLE

„Inimeste eest palvetamine on oma vere valamine”

Me oleme näinud ja me tunnistame, et õnnis staarets Silouane, kes palvetas inimeste, maailma, inimkonna, Aadamasoo eest, ohverdas selles palves oma elu.

Selline palve on patukahetsus, mida pakutakse inimeste pattude eest; patukahetsusena tähendab see nende patukoorma enda kanda võtmist ning palvena kogu maailma eest tähendab see teatavas mõttes kogu maailma raskuse kandmist. Kuid selleks, et inimene leiaks endas julgust sellist palvet pidada, peab tema enda patukahetsus kõigepealt küündima teatava täiuseastmeni; sest kui ta elab edasi patus ja kirgedes, siis ei võta ta mitte oma vendade koormat enda kanda, vaid lasseb neil enda koormat kanda. Selleks, et osaleda Kristuse kannatuses maailma eest, tuleb olla „tema kannatuste osaduses” (Fl 3, 10; 1Pt 4, 13), tuleb olla „lakanud patustamast” (1Pt 4, 1).

Staarets Silouane

PAASAIKOON

Paasasündmusest on ikonograafiasse kinnistunud kaks teemat. Üks on evangeelne ning kujutab seda, kuidas ingel kuulutab mürris kandvatele naistele ülestõusmist (Mk 16, 1-10); teine, mida me järgnevalt käsitleme, räägib Kristuse võitlusest ning tema ülesandest „põrgusse laskumise” juures. See on sukeldumine kõige sügavamale surmavalla kuristikku, musta auku, kus asuvad surnud, mis esines juba jõulude ja jumalailmumise ikoonil. Need asetisid võitluse, mida Kristus pidas kogu oma jumalik-inimliku elu vältel, õigele pinnale ning kuulutasid juba ette viimset, otsustavat ja võidukat võitlust, mida ta nüüd pidama hakkab.

Kristuse ümber on mandorla, ovaalne mandlikujuline aupaiste. Selles jõuavad kätte kõik jumalikud väed ning Kristus näitab siin kogu oma taevalikku olemust ja igavest auhiilgust. Mandorla, mida kohtab ka teistel ikoonidel, näiteks Issandamuutmise, Jumalaema uinumise või Taevaminekku ikoonil, lasseb paista teisel tegelikkusetasandil; see tähendab taeva tungimist maa peale, üla- ja alailma ühendamist. Põrgupõhjas ühinevad kaks äärmust, taevalik ja põrgulik; surnute hinged meenutavad vahepealset inimestemaailma.

Kristus hoiab vasakus käes risti, oma piinapuud, mille abil ta purustas põrgu väravad. Keegi ei pääse ülestõusmiseni, kui ta pole oma risti lõpuni kandnud. Sel põhjusel öeldakse ühes hommikulaulus, et „risti kaudu tuleb rõõm maailma”. Ainult rist võib purustada demonliku maailma alustalad.

Kristus sööstab nagu välg põrgusse, laskudes pööreldes, millele viitab tema rõivastuse lehviv hõlm (sarnast dūnaamikat kohtab Gaabrieli puhul Maarja kuulutusel). Ülestõusmisliikumine ei toimu seega alt üles, vaid ülevalt alla, kuni alanduse viimase punktini, Jumalapoja alandlikkuse: „Sa oled tulnud alla maa peale, et päästa Aadamat, ja kuna sa teda siit ei leidnud, oh Issand, siis sa läksid teda

otsima surmavalda” (Püha laupäeva hommikulaul).

„Kristus on surnuist üles tõusnud,” kuulutab rõõmsalt paasahümn. See pole pelk metafoor ja Kristus ei tõusnud oma hauast üles teistest eraldi. Ta tõstab üles kogu inimkonna algusest peale, ta käis kõigi juures, alustades Aadamast ja Eevast, kes on esiplaanil põlvili ja kellele ta ulatab käe, et neid põrgust välja tõmmata. Niimoodi on vastakuti vana ja uus Adam, kogu vana Aadama sugu, mis kuulutab ette uue Aadama säravat sugu. Vasakul on kuningad Taa- vet ja Saalomon ning paremal Mooses ja prohvetid.

Kristuse jalge all on purunenud põrguväravad, riivid ja hinged on paisatud eest: „Kristus on surmaga surma ära võitnud.” Püha Peetrus viitab samuti sellele surma äravõtmisele: „Jumal äratas ta üles, vabastades ta surmapiinadest, sest polnud võimalik, et surm hoiaks teda enda võimuses.” Pärast surmavalda laskumist pole ükski koht jumalikkuse suhtes läbipaistmatu, pole ühtki universumi paika, kus Jumal poleks käinud, olgu selleks põrguks surnute eluaseme objektiivne maailm või ängi ja isikliku põrgu sisemine kuristik. Püha Peetrus osutab jällegi sellele lootusele: „Sest just selleks on ka surnutele kuulutatud evangeeliumi, et nende üle mõistetak kohut küll nagu inimeste üle lihas, aga nad elaksid vaimus nagu Jumal” (1Pt 4, 6). Siis ei saa enam olema vange: „Neile, kes hauas olid, on ta elu kinkinud”.

*

Idakirikuga vagadust iseloomustab eeskätt **igavese elu võidukas sissetung**, mis toimub ülestõusmisega. Igavese elu võit leiab aset juba siin, ihulikult: see ajab segadusse, see on arusaamatu, läheb vastuollu looduse kõikide võimalikkustega ja „seadustega” ja just see ongi pääste. Just see on algne sõnumi hingus, mis elab Õigeusu Kiriku paasarõõmus. Ülestõusmise rõhutamine on täiesti apostoolne. Ei ole Rõõmusõnumit ega päästet ilma Issanda ülestõusmiseta. „Kui Kristust ei ole üles äratatud, siis on teie usk tühine ... Aga Kristus on üles äratatud surnuist, uudseviljana magamaläinutest” (1Kr 15: 17, 20). Võib väga hästi ütelda, et kogu Rõõmusõnum, kogu meie pääste koondub sellele, et Kristus on üles tõusnud. Ilma ülestõusmiseta on rist pelk piinapuu. Ülestõusmises tõestab Jumal silmanähtavalt, et

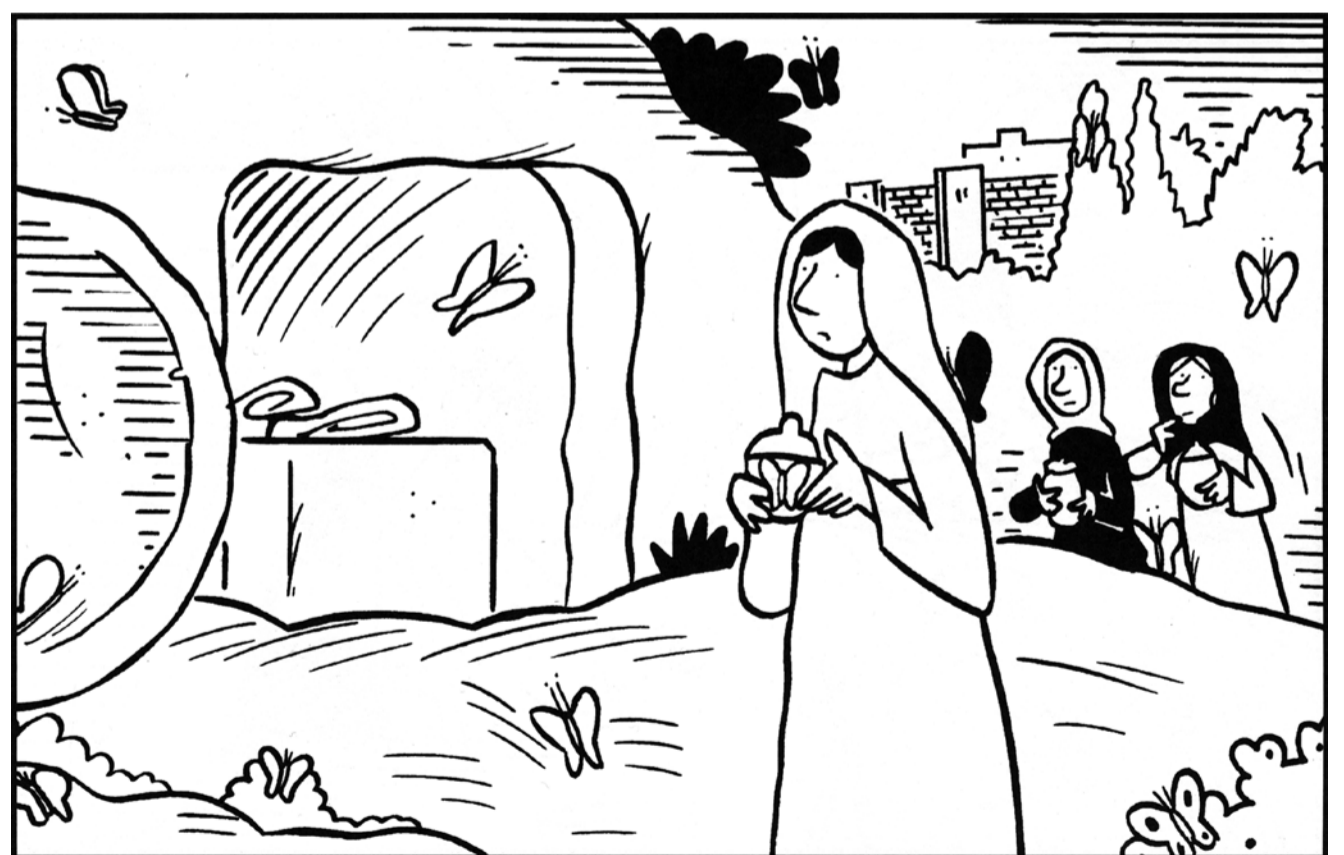

Tema on universumi isand. See on vastus meie ängile, meie ootustele. Siin, ülestõusmises, me juba ennetame oma võitu surma üle ja igavese elu lõplikku võitu. Ja see lõplik võit pole ainult lootus, vaid Kristus juba saavutas selle. Igavene elu on juba maailma toodud, tõsi küll, varjatud moel, kuid Kristuse ülestõusmises on ta juba ilmsiks saanud. See on palju tõelisem tegelikkus kui meie enda oma, see on jumalik tegelikkus, igavese elu tegelikkus, mis on sisenenud ülestõusmise pöördelise sündmuse kaudu meie ellu. See põletav ja rõõmus usk, see paasaülevus immutab läbi kogu Õigeusu Kiriku usuhoiaku, kogemuse, õpetuse ja palve. Siin on korruga sügavalt isiklik ja kollektiivne, veel enam, sügavalt kosmiline: sellest sõltub kogu loodu päästmine. Kristuses teostunud võit surma üle puudutab **kogu loodut**, see on keskne ja otsustav sündmus kogu maailma ajaloos, saatuse pöördepunkt. Nüüd on Kristuse võiduga alanud uus ajastu, kuigi veel varjatud moel. Kõik maailmas seni veel valitsevad kurjuse jõud, surm, kannatus ja õelus on juba põhimõtteliselt ümber lükatud, naeruvääristatud, tühjaks tehtud ja maha tallatud. Sellepärast on kogu loodus kutsutud osalema paasarõõmus. Võiduhüüd, rõõmus vabanemine, olendi taastamine, meie ühinemine Jumalaga, paranemine, osalemine igaveses elus, mis haarab kogu meie olemise, nii ihu kui hinge, selle elutäiuse värisemise imetlemine, mis on tulnud meie eksistentsi ja viletsuse sisse ning võitnud surma – sellised on rõhuasetused, mis täidavad kirikulaule paasaöö.

Nikolai Arsenjev

„Vene vagadus” (*La piété russe*)

Tekstid on võetud teosest „Lumières d’Orient”, éd. D. Roguet et Ardant, Limoges 1981, lk 71-103

*

Maarja Magdaleena muutus väga kurvaks, kui ta nägi, et haud on tühi. Ta arvas, et keegi on surnukeha ära varastanud. Kas sa leiad pildilt 13 liblikat? Loe kogu lugu Johannese evangeeliumist 20, 10-18.

25. veebruaril peeti Tallinnas noortepäeva

Preester Jüri Ilves

Foto: Margus Lepvalts

Suure paastu esimesel pühapäeval peame traditsiooniliselt oma noortepäeva, sel korral keskendus see meie Kiriku tulevikuvisionidele noorte pilgu läbi. Kohtumine toimus Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna kirikus.

Päev algas piiskopliku liturgiaga. Järgnes kirikusisene ristikäik laulude ja palvetega, mida meie kirikus viidi läbi esmakordselt. Pärast ühist söömaega koguneti vestlusringi, mida juhatas metropoliit Stefanus. Teemaks: noored kirikule ja kirik noortele. Kuigi elavat keskustelu ei kujunenud, pigem kuulati valitsejate mõtteid, said ometi paljud asjad selgemaks. Kõlama jäi mõte, et noortena peaksime õppima otsustamist, seda ka koguduseelus, alles siis õpime vastutamise kunsti. Täiskasvanutena peaksime noortele usaldama valikute ja otsuste tegemist, et nad tunneksid end võrdväärsete kirikulihmetena.

Laulusõbrad tulid kokku Pärnus

Meie järjekorral kolmas laululaager toimus 10. märtsil Pärnus. Pärnu Issandamuutmise kirikusse kogunes seitseteist lauljat Saaremaalt, Pärnust, Pärnumaalt (Jõõprest ja Vändrast), Tallinnast ja Haapsalust. Osalejate hulgas oli nii kogenuid kui ka neid, kes kirikus laulmisega alles algust tegemas. Päeva teemaks oli valitud liturgia kord ja laulud. Jõudsimel läbi laulda pool liturgiast. Ühisel meelel lepitati kokku, et ka teine pool peab saama võimalikult lähiajal läbi võetud. Seega on juunikuus oodata jätku ja sedakorda Haapsalus. Täname Pärnu Issandamuutmise kogudust, isa Ardalioni ja Melitinat, kes meid soojalt vastu võtsid ja toitsid! Täname meie koorijuhti Terje Pallit, kes on alati oma vaivsuse ja oskustega meid aidanud! Laululaagri pildid on nähtaval www.conl.ee galeriis.

Fotod: Margus Lepvalts

Laagrijuhtide koolitus

17. märtsil toimuma pidanud noorte laagrijuhtide koolitus lükus osalejate vähesuse tõttu edasi. Toimumise uus kuupäev saab teatavaks hiljemalt kuu aega enne üritust.

Koolitusi oleme korraldanud noortele, kes tahaksid kaasa lüüa Eesti Õigeusu Noorte Liidu laagrites abiliste ja korraldajatena. Rõõm on tõdeda, et mitmed meie noored on saanud julgust ja indu aidata kaasa meie ettevõtmiste läbiviimisel, eriti on seda märgata suvises perelaagris, kus tegevusvaldkondi on aasta-aastalt hõlpsam jagada. Kui võrdluseks meenutada meie esimest perelaagrit Saaremaal aastal 2000, siis tookord pidid kaks inimest kõik ära korraldama – toitlustamisest kuni sportliku tegevuse ja ekskursioonini.

Syndesmos Tallinnas

Laupäeval, 17. märtsil toimus ülemaailmse õigeusu noorteoranisationsioonide katusorganisatsiooni Syndesmos Põhja-Euroopa regiooni liikmesorganisatsioonide esindajate töökoosolek. Kohale olid tulnud kahe Soome õigeusu organisatsiooni, OOLi (*Ortodoksinen Opiskelijaliitto*) ja Pistis esindajad. Mõlemad ühendavad tudengeid ja õppureid. Soome Noorteliidu ONLi esindaja haiguse tõttu ei osalenud. Koosolekut juhatas regiooni juht Outi Vasko. EÖNLi esindasid president Margus Kivi ja peasekretär preester Jüri Ilves. Oma ideede ja mõtetega austas koosolekut ka metropoliit Stefanus.

Kohalolijad kuulsid ülevaadet Syndesmosse tegevusest läinud aastal, said ülevaate selle aasta plaanidest. Lepiti kokku koostöövõimalustes, muuhulgas ka selles, et 2008. aasta mais toimub Värskas Eesti-Soome ühine noortelaager.

Syndesmos põeb hetkel organisatsioonilist ja sisulist kriisi, mille elavaks väljenduseks on liikmesorganisatsioonide leige osavõtt ühenduse tööst, liikmemaksude maksmata jätmine, regioonide juhtide sagedas vahetumine. Üritusi jääb ära, sest esineb lahkavamus – ühed leiavad, et ettevõtmised peaksid olema koolituslikku laadi (katehheetilised), teised aga näevad, et need oleksid rohkem meelelahutuslikud, rahvavalgustuslikud. Ka sel aastal toimuma pidanud peassaamblee lükati raskuste tõttu tulevasele aastale.

EÖNL on Syndesmosse liige aastast 1989. Oleme osalenud mitmel sündmusel, samuti mitmel peassaambleel. Meie osalemine jääb tihti just majanduslike takistuste taha – üritustele tuleb noortel sõita omal kulul. Huvilistel on võimalik reaalselt kaasa lüüa Syndesmosse kontori töös. Selleks peab olema täisealine ja valdama inglise keelt. Tööperiood on kolm kuud, tagatakse korter ja väike taskuraha. Syndesmosse kontor asub praegu Ateenas. Infot Syndesmosse tegevuse kohta leiab lehel: www.syndesmos.org

Noortepäevad Orthofest 2007

Eelmise suve suursündmuseks kujunes palverännak Setomaal. Sel suvel 9.–11. augustini korraldab Eesti Õigeusu Noorte Liit metropoliidi õnnistusel esimest korda noortepäevad. Toimumispaigana on praegu sõelale jäänud Põltsamaa. Päevade programmis on palju põnevat: kontserdid, kus esimesel õhtul astuvad üles meie noorte rockbändid Somnus ja Krõpsuga Ketsid ning külalistena ansambel Outset Nõmme baptistikogudusest. Teisel õhtul esineb vaimulikku rahvamuusikat viljelev ansambel Triskele ja vabal laval on folgiõhtu. Lisaks on kavas erinevad õpitoad, sportlik tegevus, oikumeeniline vestluspaneel ja muidugi palvused, aukülastamiseks metropoliit Stefanus.

Tehkem juba praegu suveplaane ja võtkem sinna noortepäevad Orthofest 2007!

Lähiaja ettevõtmistest

Jätkates väljasõite kogudustesse, oleme 29. aprillil külas Kohila Angerja Issanda Taevaminemise kogudusel. Üheskoos teenime liturgial ja pärast seda oleme koos kogudusega. Seni oleme külastanud Pärnu Issandamuutmise kogudust ning Kähri Peaingel Miikaeli kogudust.

15. mail toimub iga-aastane palverännak Poolas Grabarka pühal mäel. Oleme osalenud sellel rännakul ka 2004. aastal. Ka sel aastal oleks võimalik sõita tutvuma Poola õigeusu traditsioonidega. Sõiduks on olemas väikebuss, kuhu mahub seitse inimest. Sõidukulud tuleb endal kanda. **Huvilistel palun teada anda aadressil: conl@conl.ee**

Ilmus kirikulaulude kogumik „Õigeusu kiriku laulud“

Eesti Õigeusu Noorte Liidu välja antud lauluraamat on üle 50 aasta esimene trükituna ilmunud laulude kogumik. A5 formaadis raamatuke sisaldab 28 liturgia ja õhtuteenistuse laulu, lisaks pühapäeva tropareid kaheksal viisil, tropareid Eestimaa pühadele. Laulude paremaks mõistmiseks on lisatud mõned kommentaarid ja seletused.

Kogumiku laulud on seatud kahele häälele, sest nõnda on algajatel ja väikestel kogudusekooridel lihtsam laule õppida ja jumalateenistusel kasutada. Loodame, et see väljaanne leiab rohket kasutamist ka noorteiiritustel ja laagrites.

Kogumiku koostas preester Jüri Ilves, kujundas Inga Heamägi. Tiraaž on 1000 eksemplari. Lauluraamatut on võimalik osta EAÖK Varahalduse ja Eesti Õigeusu Noorte Liidu kaudu. Head kasutamist!

